

פעילות מס' 4

אזרחות ישראלית - ביטוי מעשי של ראשית צמיחת גאולתנו

אָבִינוּ שְׁבַשְׁמִים, צוּר יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ, בְּרַךְ אֶת מְדִינַת יִשְׂרָאֵל, רֵאשִׁית צְמִיחַת גְּאֻלְתָּנוּ

רציונל

אפשר לעסוק בנושא המעורבות החברתית במסגרת התכנית "להיות אזרח" - תכנית חינוכית לקראת קבלת תעודת זהות, המחזקת את תחושת השייכות למדינה.

קבלת תעודת הזהות היא צעד משמעותי בחייו של אדם ולא רק הליך פורמלי של מוסדות המדינה. זהו סוג נוסף של טקס התבגרות, עת כל אחת ואחד מאיתנו הופכים להיות אזרחים בוגרים של מדינתנו. קבלת תעודת הזהות אינה רק זכות אלא גם חובה - להיות אזרחים פעילים, מעורבים ושומרי חוק.

מאז שב עם ישראל לארצו והפריח בה את השממה, אנחנו חיים בתקופה של אתחלתא דגאולה.

"מרן הרב זצ"ל [...] ראה בעצמאות המדינית את התנאי האידיאלי ואת האמצעי העיקרי במכוון האלוקי למילוי ייעודו של עם ישראל כממלכת כוהנים וגוי קדוש... הפסגה של מילוי הייעוד היא בתור עם, ובתור עם המושרש בארצו, החי חיים טבעיים, עם בריא וחסון, הניחן בבריאות הגוף, בארץ פורחת ומשגשגת, אשר אינו נופל מבחינה פיסית מכל עם אחר." (הרב ישראלי [תשס"א], הרבנות והמדינה, ירושלים: ארז, עמ' 273)

במשך אלפי שנים, היה העם היהודי בגלות ולא ידע טעם עצמאות וריבונות. עבור חלק גדול מבני הנוער, המדינה מובנת מאליה, וכן גם קבלת תעודת הזהות הישראלית.

ראוי לתת לתלמידים את תעודת הזהות במסגרת טקסי הוקרה על עשיית חסד ועל מימוש התכנית "התפתחות אישית ומעורבות חברתית" ולציין בכך שהם הוכיחו, לעצמם ולקהילה, שהם נכונים לתרום תרומה אזרחית משמעותית לאחר ומסוגלים לכך.

מטרות

1. להעלות למודעות כי קבלת תעודת זהות היא פלא והיא חלק מראשית צמיחת גאולתנו.
2. לדון בתרומתם של בני הנוער לקהילה ולחברה בישראל בתכנית "מעורבות חברתית והתפתחות אישית".
3. לחזק בקרב המשתתפות את תחושת השייכות למדינה ולעמוד על חשיבותה של אזרחות פעילה בחברה הישראלית.

עזרים

נספח 1 - כרטיס משימה קבוצתית, "התגלות מלכות שמים", כמספר הקבוצות.

מהלך הפעילות

שלב א' - במליאה

המנחה יפתח: אתם עומדים לקבל תעודת זהות. תעודת הזהות היא מסמך רשמי שמדינת ישראל מעניקה לאזרחיה עם הגיעם לגיל 16.

1. מה אתם מרגישים לקראת מעמד זה?
2. יש מדינות המתנות את קבלת האזרחות בתנאים שונים (ידיעת השפה, ידיעת הסמלים, בקיאות בחוקים בסיסיים, התנדבות בקהילה). לדעתכם, האם יש לחייב אזרחים לפעילות בקהילה לפני קבלת אזרחות?
3. האם לדעתכם, יש משמעות דתית לקבלת תעודת הזהות הישראלית? פרטו.

שלב ב' - קבוצתי

המשתתפות יתחלקו לקבוצות בנות 5-6 משתתפות. כל קבוצה תקבל כרטיס משימה קבוצתית, "התגלות מלכות שמים", ותבצע את המשימה.

שלב ג' - סיכום במליאה

- נציגי הקבוצה יציגו את עיקרי הדיון שנערך בקבוצתם ואת האירוע שבחרו.
 - המנחה יקריין בפני המשתתפות קליפ העוסק במעורבות חברתית. לאחר הסרט יקיים דיון. סרטים מוצעים:
1. "הקהל למען ציון" - סרטון המתאר את עבודת נוער "הקהל למען ציון" במחוזות השונים בשנים תשע"ב-תשע"ה. נוער "הקהל" בחר והוביל יוזמות לקידום ארבעה נושאים ערכיים: תפילה - עבודה שבלב, צדק חברתי, יחד שבטי ישראל ודור המסכים: https://www.youtube.com/watch?v=i_1rYDN6Ka0&feature=youtu.be.
 2. "ערבות הדדית עכשיו": <http://www.youtube.com/watch?v=fyFP3N2wfKY>.
 3. "מה עשית היום", אהרון רזאל: <https://www.youtube.com/watch?v=GBrET4kb5M0>.

שאלות לדיון

1. מדוע חשוב להיות אזרח המעורב חברתית?
2. לדעתכן, מה חשוב, כדאי ורצוי לעשות כדי להמשיך להרבות אור ולממש את היותכם אזרחי ישראל במדינת ישראל ראשית צמיחת גאולתנו?

נספח ו

כרטיס משימה קבוצתית - התגלות מלכות שמים

עיינו בקטעים שלהלן ודונו בשאלות

מִן הַרְבֵּי זָצ"ל [...] ראה בעצמאות המדינית את התנאי האידיאלי ואת האמצעי העיקרי במכוון האלוקי למילוי ייעודו של עם ישראל כממלכת כוהנים וגוי קדוש. אמנם גם בגולה, בפזורה היהודית בכל קצווי תבל, ניתן לעבוד את ה', אבל זוהי עבודת היחידים, שגם אם רבים הם, אין זה אלא אוסף של יחידים. הפסגה של מילוי הייעוד הוא בתור עם, ובתור עם המושרש בארצו, החי חיים טבעיים, עם בריא וחסון, הניחן בבריאות הגוף, בארץ פורחת ומשגשגת, אשר אינו נופל מבחינה פיזית מכל עם אחר, ועם זאת מהווה חטיבה מיוחדת במין האנושי, אשר אינו הופך את הגוף ואת מאווייו כעניין בפני עצמו, אלא כמאפשר להגשים את דרך ה' אשר הנה "צדקה ומשפט" בכל מהלך החיים, לא רק של הפרט, כי אם של כל העם והמדינה כולה.

(הרב ישראלי, הרבנות והמדינה, ירושלים: ארז הוצאה לאור, תשס"א, עמ' 273)

מדברים על "אתחלתא דגאולה". לדעתי, זהו כבר אמצע הגאולה. ההתחלה הייתה כבר לפני מאות שנים. אנו נמצאים בטרקלין ולא בפרוזדור. כשאתם תסתכלו ברשימת העולים לארץ בימי עזרא ונחמיה, תראו בין היתר שכתוב שם כי כמה משוררים ומשוררות עלו לארץ, ורש"י אומר: כדי להרבות שמחה בישראל. גם כאן צריך להרבות בשמחה בחג העצמאות - בשמחה על גילוי השכינה ושיבת ציון ובשמחה על מלכות ישראל הנבנית מחדש. זוהי התגלות מלכות שמים.

(דברים שנשא הרב צבי יהודה הכהן קוק, יום העצמאות תשי"ב, מתוך, תורה ומלוכה, עמ' 102)

תקומת המדינה היא קידוש השם שאין כדוגמתו.
"השם" - פירושו התגלות ה' בעולם. התגלות ה'
בעולם במלוא גודלה ושלמותה, יכולה להיות ע"
כלל ישראל כשהוא יושב בארצו כעם ריבוני.
(הרב חיים דרוקמן, ראש ישיבת "אור עציון" וישיבות בני
עקיבא)

תעודת הנוער, וכן תעודת כל איש טוב במדינה,
היא להרבות אור, לעשות קצת יותר ממה
שהמדינה מחייבת אותו... והעשייה שיש בה
ממש היא עשייה חיובית.
(דוד בן גוריון, מתוך: **הזקן והעם**, משרד הביטחון, 1997)

שאלות לדיון

1. לפי מקורות אלו, איזו משמעות דתית אפשר לראות בקבלת תעודת הזהות הישראלית:
 - בקידום ייעודו של עם ישראל
 - בקידוש השם
 - כחלק מאתחלתא דגאולה
2. אזרחות פסיבית ואזרחות פעילה
בדו"ח קרמניצר "להיות אזרחים" (1997), נאמר כי: "אצל חלק ניכר מן הישראלים תפיסת האזרחות היא בעיקרה פסיבית, ועדיין לא קנתה לה אחיזה מספקת התפיסה שלפיה אזרחות היא העצמה לפעילות ענפה בתחום החברתי והפוליטי, המתבטאת ביכולות להשפיע על עיצוב התחום הציבורי". לדעתכם, מה ההבדל בין אזרחות פסיבית לאזרחות פעילה? הדגימו. באיזה אזרחות אתם בוחרים? מדוע? איזה סוג של חברה נוצרת בכל אחת מהן? באיזה חברה הייתם רוצים לחיות?
3. כוחו של הנוער
 - דוד בן גוריון ציפה מבני הנוער לעשייה של ממש. האם יש לחייב בני נוער לעשות דבר מה כתנאי לקבלת תעודת זהות? אם כן, מה יש לחייב אותם לעשות? מדוע?
 - הדגימו חוויות או אירועים שחוויתם בתכנית "התפתחות אישית ומעורבות חברתית" ושיש בהם עשייה של ממש. בחרו באחת הדוגמות לספר עליה במליאה.